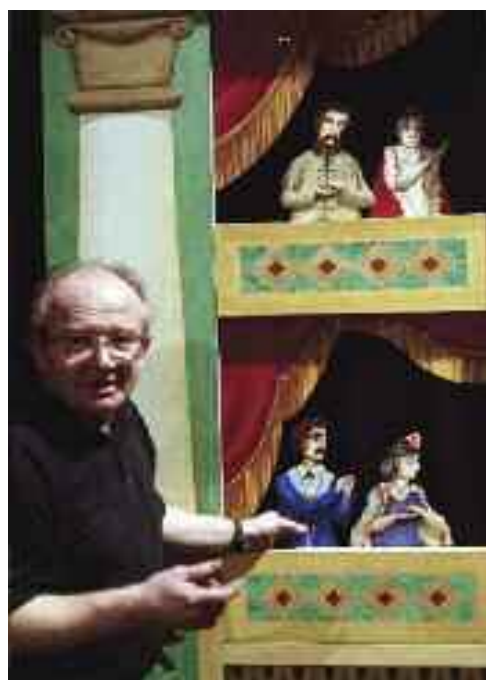

Lellei Pál könyvének címlapja

A Harlekin Bábszínház műhelyében, 2010. Fotó: Miglinczi Éva

A Varázsfuvola díszleténél. Fotó: Féner Tamás

A műhelyben, otthon

Balla Margit

GEPPETTO IVADÉKA

Balla Margit és Lellei Pál

Az Európai Szabadúszó Művészetek Egyesülete 2014-ben megjelentette Lellei Pál *Bábkészítés* című könyvét. „Azt gondoltam, hogy szép fabábót faragok magamnak, mégpedig nem holmi közönséges bábút, hanem olyat, amelyik táncolni, meg vívni is tud és tízet bukfeneczik egy végben, mint a cirkuszi bohócok.” Ezt Geppetto mondja Collodi *Pinocchio kalandjai* című – számomra nagyon kedves – meséjében.

Több okból választottam ezt az idézetet. Sok évvel ezelőtt én valóban láttam ezt a csodát; láttam egy Pinocchio bábót a Budapest Bábszínház színpadán, amelyik járt, egy színész vezette kézen fogva, a báb meg pedig egyszer csak felnézett rá, felé fordította a fejét. A titok egy kis gomb volt, melyet Lellei Pál épített a báb kezébe.

Könyve is a titokról szól, melyektől a báb a lelkét kapja.

Becsukódik egy ajtó a bábszínpadon. ... Vajon a báb csukja be kicsi fa- vagy rongykezelével? Hogyan történik ez? A szemünk előtt léggömbbé változik a szoknyás hölgy, vagy ha sietnie kell, a báb át is repül a színen. Szemével pislant, szemöldökét összevonja. Fejét forgatja, kezével integet, köddé válik, nyomában fellobban a tűz, egy bukfenccel bármiből bármivé átváltozhat. Hogy csinálja? Szemünk előtt kinyílik és elhervad a virág. Repül a báb és lezuhan, meghal és újra él: sok olyan dolog van, amit az élő színész nem tud megcsinálni, de a báb igen. Ez a bábszínház varázsa, és akik mindezt lehetővé teszik, megoldják, vagyis lelket tesznek az anyagba, ők a bábkészítők.

Sok ember munkája előzi meg azt a pillanatot, mikor a báb színpadra lép. A színész az utolsó lépés, ő mozgatja a bábót a színpadon, de a bábkészítés komplex tevékenység, csapatmunka. Hiába lenne jó a színész, ha a báb térde nem hajolna és ez persze, fordítva is igaz.

Ugye, emlékszünk még a gyerekkori kíváncsiságra: mindig is szerettünk volna belenézni egy baba, egy játékmackó belsejébe, még inkább egy olyan játékba, ami működik is? Ezt most büntetlenül megtehetjük, hiszen Lellei Pál mindent elmond nekünk a bábok belsejéről – mindenre kiterjedő részletességgel.

Ez a könyv a szakmának szól, nem olvasmány, hiánypótló szakkönyv. Főleg a bábok szerkezetéről, csontvázáról ír, hiszen innen indul minden. Hogy oldják meg, hogy hajoljon a térd, de ne forduljon ki, ha kell, táncolni is tudjon a báb. Ne csináljon fölösleges dolgokat, metaforikusan mutassa lelki állapotát, ha kell, megnyúljon a feje vagy a teste, vagy a szívét – szó szerint – kitárja. Hogyan táncolnak a bábok egy dobozban, amit a színész a nyakába kötve tart? Hogyan mozog egy marionett, egy kesztyűs vagy pálcás báb, hogyan csóválja farkát a kutya? Hogy készülnek az egészen kicsi, kesztyűs, vagy a nagyon nagy szicíliai marionett – bábok? A műfaji leírásokból nem marad ki a síkbáb,

az árnyjáték, a wayang, vagy a japán bunraku báb, a vízibáb, a gólyalábas bábtechnika, vagy a cipőre szerelt táncpartner báb leírása sem.

A szerző fogalmakat tárgyal és határoz meg a báb-készítéssel kapcsolatban, megtudjuk, miből, milyen anyagokból és mivel készül egy báb. Aprólékos leírását kapjuk a szerszámoknak és gépeknek. Kitér a könyv a bábok tárolására is, műfajok szerint osztályozza őket.

Olyan könyv ez, mely szinte mindent elmond, ami eddig történt a báb-készítéssel kapcsolatban. Összegzi a múltat, összegyűjti az eddig ismert technikákat. Teszi mindezt az utolsó pillanatban, hiszen ma már kevesen foglalkoznak a klasszikus

értelemben vett báb-készítéssel. A kisgyerekek közül sokan legalább annyi mesét néznek telefonon vagy az interneten, mint bábszínházban. Holnap talán kinyomtatnak egy bábót 3d-ben, mely robotként, távirányítva végzi a feladatát, de az már gép lesz, nem az emberi kéz csodája, olyan embereké, akik szívüket, lelküket adják a papírmáséba, a kócba és átéli a teremtés művészetét.

Mert a báb-készítés valóban művészet, ahogyan ezt Lellei Pál mondja könyvének előszavában.

Teremtés.

(Lellei Pál: *Báb-készítés*. Budapest, 2014. Európai Szabadúszó Művészetek Egyesülete.)

Lellei Pál Orosz Klaudia díszlet- és jelmeztervező kiállításának megnyitóján, 2015. Fotó: Miglinczi Éva

Lellei Pál – munkatársai által készített – bábos szoborportéja

GEPPETTO'S OFFSPRING

Pál Lellei's book is about the secrets which give each puppet its soul. It reveals everything to us about puppets' inner workings in comprehensive detail. This book is not for casual reading; it's for professionals – a professional book that has been missing up to now. He writes primarily about puppets' structure, their skeletons, since everything starts there. We learn about the materials from which puppets are made, and we get a detailed description of the necessary tools and machinery. The book also covers the storage of puppets and their classification according to genres. This is a book which tells practically everything that has happened up to now in puppet construction. It gives a summary of the past and of all known techniques.